A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2024. március 14.*

„Tagállami kötelezettségszegés – Mulasztási eljárás – A Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás – A 127. cikk 1. bekezdése – Átmeneti időszak – A Bíróság hatásköre – A Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) ítélete – Kártérítés kifizetését megítélő választottbírósági ítélet végrehajtása – E kifizetést a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak nyilvánító európai bizottsági határozat – Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése – Lojális együttműködés – Az eljárás felfüggesztésére vonatkozó kötelezettség – Az EUMSZ 351. cikk első bekezdése – A tagállamok és harmadik államok között az Unióhoz való csatlakozásukat megelőzően létrejött nemzetközi megállapodás – Az államok és más államok természetes és jogi személyei közötti beruházási viták rendezéséről szóló egyezmény (ICSID) – Az uniós jog alkalmazása – EUMSZ 267. cikk – Végső fokon eljáró nemzeti bíróság – Előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek a Bíróság elé terjesztésére vonatkozó kötelezettség – Az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése – A támogatás végrehajtásának felfüggesztése”

A C-516/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 258. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt 2022. július 29-én

az **Európai Bizottság** (képviselik: L. Armati, P.-J. Loewenthal és T. Maxian Rusche, meghatalmazotti minőségben)

felperesnek

Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (képviseli: M. S. Fuller, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: E. Regan tanácselnök (előadó), Csehi Z., M. Ilešič, I. Jarukaitis és D. Gratsias bírák,

főtanácsnok: N. Emiliou,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

* Az eljárás nyelve: angol.

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2023. november 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetlevelében az Európai Bizottság annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) Micula kontra Románia ügyben 2020. február 19-én hozott ítéletével (a továbbiakban: a szóban forgó ítélet) nem teljesítette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből, továbbá az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdéséből, az EUMSZ 267. cikk első és harmadik bekezdéséből, valamint az EUMSZ 351. cikk első bekezdéséből eredő kötelezettségeit, együtt értelmezve e rendelkezéseket a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló, 2019. október 17-én elfogadott megállapodás (a továbbiakban: kilépési megállapodás) 127. cikkének (1) bekezdésével.

Jogi háttér

Az uniós jog

2 A kilépési megállapodás, amelyet az Európai Unió és az Európai Atomenergia-közösség (Euratom) nevében a 2020. január 30-i (EU) 2020/135 tanácsi határozat (HL 2020. L 29., 1. o.) hagyott jóvá, a 185. cikke értelmében 2020. február 1-jén lépett hatályba.

3 A kilépési megállapodás 2. cikkének e) pontja értelmében:

„E megállapodás alkalmazásában:

[…]

(e) »átmeneti időszak«: a 126. [cikkben] meghatározott időszak”.

4 E megállapodásnak „Az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő ügyek” című 86. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az Európai Unió Bírósága továbbra is joghatósággal rendelkezik arra, hogy az átmeneti időszak vége előtt az Egyesült Királyság bíróságai által hozzá benyújtott kérelemre előzetes döntést hozzon.”

5 Az említett megállapodás „Új ügyek a Bíróság előtt” című 87. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben az Európai Bizottság úgy ítéli meg, hogy az Egyesült Királyság az átmeneti időszak vége előtt nem teljesítette a Szerződésekből vagy e megállapodás negyedik részéből fakadó valamely kötelezettségét, az Európai Bizottság az ügyet az átmeneti időszak végét követő 4 éven belül az Európai Unió Bírósága elé viheti – az adott esettől függően – az EUMSZ 258. [cikkben], illetve az

EUMSZ 108. [cikk] (2) bekezdésének második albekezdésében megállapított követelményeknek megfelelően. Az Európai Unió Bírósága joghatósággal rendelkezik az ilyen ügyek elbírálására.”

6 Ugyanezen megállapodás „Átmeneti időszak” című 126. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Rendelkezésre áll egy átmeneti vagy végrehajtási időszak, amely e megállapodás hatálybalépésének napján kezdődik és 2020. december 31-én ér véget.”

7 A kilépési megállapodás „Az átmenet hatálya” című 127. cikkének szövege a következő:

„1. Amennyiben e megállapodás másként nem rendelkezik, az uniós jog alkalmazandó az átmeneti időszak alatt az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban.

[…]

3. Az átmeneti időszak alatt az (1) bekezdésnek megfelelően alkalmazandó uniós jog ugyanolyan joghatással bír az Egyesült Királyságra nézve és az Egyesült Királyságban, mint az Unióban és a tagállamokban, és annak rendelkezéseit az Unióban alkalmazandó módszerekkel és általános elvekkel megegyezően kell értelmezni és alkalmazni.

[…]

6. Amennyiben e megállapodás másként nem rendelkezik, az átmeneti időszak alatt az (1) bekezdés szerint alkalmazandó uniós jogban szereplő – beleértve a tagállamok által végrehajtott és alkalmazott jogot is –, a tagállamokra vonatkozó hivatkozásokat úgy kell érteni, hogy azok magukban foglalják az Egyesült Királyságot is.”

A nemzetközi jog

Az ICSID-egyezmény

8 Az államok és más államok természetes és jogi személyei közötti beruházási viták rendezéséről szóló, Washingtonban 1965. március 18-án kelt egyezmény (kihirdette: az 1987. évi 27. tvr.) (a továbbiakban: ICSID-egyezmény), amely az Egyesült Királyság tekintetében 1967. január 18-án, Románia tekintetében pedig 1975. október 12-én lépett hatályba, az 53. cikkének (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Az ítélet kötelező a felekre és semmiféle fellebbezésnek vagy bármilyen más jogorvoslatnak helye nincs, kivéve az Egyezményben biztosítottakat. Mindegyik fél köteles tartani magát az ítélet rendelkezéseihez […]”

9 Ezen egyezmény 54. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Mindegyik Szerződő Állam az Egyezmény értelmében meghozott ítéletet kötelezőnek ismeri el, és a területén az említett ítélet által megállapított pénzbeni kötelezettségeknek úgy tesz eleget, mintha az saját bíróságának jogerős ítélete volna. […]”

10 Az említett egyezmény 64. cikke szerint:

„A Szerződő Államok között az Egyezmény értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatban felmerülő vitákat, amelyeket tárgyalások útján nem rendeznek, a vitában álló bármelyik fél kérelmére a Nemzetközi Bíróság elé terjesztik, kivéve, ha az érintett Államok a rendezés egyéb módjában állapodnak meg.”

11 Ugyanezen egyezmény 69. cikkének szövege a következő:

„Mindegyik Szerződő Állam megteszi azokat a törvényhozási vagy egyéb intézkedéseket, amelyek az Egyezmény rendelkezéseinek hatálybalépéséhez területükön szükségesek.”

A BIT

12 A Svéd Királyság kormánya és Románia között 2002. május 29-én a beruházások előmozdítása és kölcsönös védelme céljára létrejött kétoldalú beruházási megállapodás (a továbbiakban: BIT) 2003. április 1-jén lépett hatályba, és a 2. cikkének (3) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Minden szerződő fél köteles a másik szerződő fél beruházói által megvalósított beruházásokkal kapcsolatban mindenkor tisztességes és méltányos bánásmódot biztosítani, továbbá önkényes vagy diszkriminatív intézkedésekkel nem akadályozza az említett beruházók ezen beruházásainak igazgatását, irányítását, fenntartását, használatát, haszonélvezetét vagy átruházását, illetve a termékek beszerzését és szolgáltatások igénybevételét vagy a termelésük értékesítését […].”

13 A BIT 7. cikke előírja, hogy a beruházók és az aláíró országok közötti jogvitákat többek között az ICSID-egyezményt alkalmazó választottbíróság előtt kell rendezni.

A jogvita alapját képező tényállás

A választottbírósági eljárás

14 Románia 2005. február 22-én az Európai Unióhoz való csatlakozására készülve hatályon kívül helyezett egy adóösztönzők formájában nyújtott regionális beruházási támogatási programot (a továbbiakban: a szóban forgó támogatási program).

15 2005. július 28-án Ioan és Viorel Micula svéd állampolgárok, valamint az általuk ellenőrzött társaságok, a European Food SA, a Starmill SRL és a Multipack SRL (a továbbiakban: befektetők) a BIT 7. cikkének megfelelően azt kérelmezték, hogy az ICSID-egyezmény alapján állítsanak fel választottbíróságot azon kár megtérítése érdekében, amelyet a szóban forgó azon támogatási program hatályon kívül helyezése folytán szenvedtek el, amelynek előnyeiben e hatályon kívül helyezést megelőzően részesültek.

16 A 2013. december 11-i választottbírósági ítéletben (a továbbiakban: választottbírósági ítélet), amelynek meghozatalára Románia 2007. január 1-jei uniós csatlakozását követően került sor, a választottbíróság megállapította, hogy a szóban forgó támogatási program hatályon kívül helyezésével Románia megsértette a befektetők jogos bizalmát, akik úgy vélték, hogy a szóban forgó adóösztönzők 2009. március 31-ig rendelkezésre fognak állni; Románia továbbá nem járt el átlátható módon, mivel nem tájékoztatta kellő időben a befektetőket, és nem biztosította a BIT 2. cikkének (3) bekezdése értelmében vett tisztességes és méltányos bánásmódot a befektetők

által végrehajtott beruházásokkal kapcsolatban. Következésképpen a választottbíróság arra kötelezte Romániát, hogy kártérítés jogcímén fizessen meg 791 882 452 román lejt (RON) (hozzávetőleg 178 millió euró) a befektetők részére, amely összeg megállapításakor elsősorban azokat a károkat vette figyelembe, amelyek a befektetőket a 2005. február 22. és 2009. március 31. közötti időszakban állítólag érték.

17 2014 óta a befektetők próbálják elérni a választottbírósági ítélet elismerését és végrehajtását Belgiumban, Franciaországban, Luxemburgban, Svédországban, az Egyesült Királyságban és az Amerikai Egyesült Államokban. A Bizottság ezen eljárások mindegyikébe beavatkozott annak érdekében, hogy ellenezze az elismerést és végrehajtást.

A Bizottság előtti eljárás

18 2014. május 26-án a Bizottság elfogadta a C(2014) 3192 final határozatot (SA. 38-517 [2014/NN] állami támogatások – Románia – 2013. december 11-i Micula kontra Románia választottbírósági ítélet – A támogatás felfüggesztésére irányuló rendelkezés) (a továbbiakban: felfüggesztő rendelkezés), amely arra kötelezi Romániát, hogy haladéktalanul függesszen fel minden olyan intézkedést, amely a választottbírósági ítélet teljesítéséhez, illetve végrehajtásához vezethet; e felfüggesztő rendelkezésnek az az indoka, hogy az ilyen intézkedés az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével nyújtott jogellenes állami támogatásként jelenik meg mindaddig, amíg a Bizottság végleges határozatot nem hoz ezen intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségét illetően.

19 2014. október 1-jén a Bizottság elfogadta a 2014/C 393/03 határozatot (Állami támogatás – Románia – SA. 38517 [2014/C] [korábbi 2014/NN] számú állami támogatás – A Micula kontra Románia ügyben hozott 2013. december 11-i választottbírósági ítélet végrehajtása – Felhívás észrevételek benyújtására az [EUMSZ 108. cikk] (2) bekezdése értelmében [HL 2014. C 393., 27. o.]) (a továbbiakban: eljárást megindító határozat), amelyben a Bizottság tájékoztatta Romániát az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról a választottbírósági ítéletben foglaltak Románia általi, 2014 elején történő részleges teljesítése, valamint az ezen ítéletben foglaltak bármilyen további teljesítése tekintetében.

20 2015. március 30-án a Bizottság elfogadta a Románia által nyújtott SA.38517 (2014/C) (korábbi 2014/NN) számú állami támogatásról – 2013. december 11-i választottbírósági ítélet a Micula kontra Románia ügyben – szóló, 2015. március 30-i (EU) 2015/1470 bizottsági határozatot (HL 2015. L 232., 43. o.) (a továbbiakban: végleges határozat).

21 E határozaton belül „Az állami támogatási szabályok alkalmazása nem érinti a Szerződés 351. cikke által védett jogokat és kötelezettségeket” cím alatti (126)–(129) preambulumbekezdések – amelyek lényegében megegyeznek az eljárást megindító határozat 51–54. pontjával – szövege a következő:

> „(126) [Az EUMSZ 351. cikk] előírja, hogy »[A]z egyrészről egy vagy több tagállam, másrészről egy vagy több harmadik állam által egymás között […], illetve a csatlakozó államok esetében a csatlakozásukat megelőzően kötött megállapodásokból eredő jogokat és kötelezettségeket a Szerződések rendelkezései nem érintik.« A jelen ügyben a felperesek által hivatkozott jogok és kötelezettségek a BIT-ből erednek.

(127) [Az EUMSZ 351. cikk] megfogalmazása egyértelművé teszi, hogy az a jelen esetre nem alkalmazandó, mivel a BIT egy két uniós tagállam (Svédország és Románia) között kötött megállapodás, és nem egy »egyrészről egy vagy több tagállam, másrészről egy vagy több harmadik állam által egymás között« kötött megállapodás. Ennek megfelelően az uniós állami támogatási jog jelen ügyben történő alkalmazása nem érinti [az EUMSZ 351. cikk] által védett jogokat és kötelezettségeket.

(128) Ezzel összefüggésben a Bizottság emlékeztet arra, hogy az uniós jog szerint eltérő szabályok vonatkoznak egyrészről az Unión belüli BIT-ekre, másrészről az Unió egyik tagállama és egy harmadik ország között kötött BIT-ekre. Az Unión belüli BIT-ek esetében a Bizottság azt állítja, hogy az ilyen megállapodások ellentétesek az uniós joggal, összeegyeztethetetlenek az uniós szerződések rendelkezéseivel, és ezért ezeket érvénytelennek kell tekinteni. […]

(129) Románia részes fele a többoldalú ICSID-egyezménynek, amelyhez az Unióhoz való csatlakozása előtt csatlakozott. Ugyanakkor, mivel az ICSID-egyezmény harmadik országbeli szerződő felei közül senki sem részes fele a jelen eljárásban érintett BIT-nek, [az EUMSZ 351. cikk] ebben az esetben irreleváns.”

22 A rendelkező részét illetően a végleges határozat 1. cikke kimondja, hogy a befektetők, a European Drinks, a Rieni Drinks, a Scandic Distilleries, a Transilvania General Import-Export és a West Leasing International vállalatokból álló egyetlen gazdasági egység részére a választottbírósági ítéletben megítélt kártérítés kifizetése az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami támogatásnak” minősül, amely összeegyeztethetetlen a belső piaccal.

23 E határozat 2. cikke értelmében Románia nem fizethet ki az említett határozat 1. cikke szerinti semmiféle összeegyeztethetetlen támogatást, és vissza kell követelnie az e gazdasági egységet alkotó jogalanyoknak már kifizetett támogatásokat, valamint az e jogalanyoknak kifizetett bármely olyan támogatást, amelyet nem jelentettek be az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése alapján a Bizottságnak, illetve az ugyanezen határozat elfogadásának időpontját követően kifizetett minden támogatást.

Az uniós bíróságok előtti eljárás

24 A 2019. június 18-i European Food és társai kontra Bizottság ítéletben (T-624/15, T-694/15 és T-704/15, EU:T:2019:423) a Törvényszék teljes egészében megsemmisítette a végleges határozatot, lényegében azzal az indokkal, hogy a Bizottság az EUMSZ 108. cikk alapján *ratione temporis* nem rendelkezett hatáskörrel annak elfogadására (a továbbiakban: a Törvényszék ítélete).

25 Közelebbről, a Törvényszék ezen ítélet 91. és 92. pontjában megállapította, hogy mivel a Bizottság a visszatéríttetendő összegeket illetően nem tett különbséget a Románia uniós csatlakozását megelőző, illetve az e csatlakozást követő időszakra vonatkozó összegek között, túllépte az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó hatáskörét, amikor az EUMSZ 108. cikk alapján őt megillető hatásköröket az említett csatlakozást megelőző tényekre visszaható hatállyal alkalmazta, következésképpen pedig a Bizottság nem minősíthette volna a választottbírósági ítéletben megítélt kártérítések kifizetését az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami támogatásnak”.

26 Ezenkívül a Törvényszék az említett ítélet 98–111. pontjában megállapította, hogy mivel az uniós jog *ratione temporis* nem alkalmazandó, és mivel a Bizottság az EUMSZ 108. cikk alapján nem rendelkezik hatáskörrel, a végleges határozat – mivel nem tesz különbséget a visszatéríttetendő összegek között aszerint, hogy azok a szóban forgó csatlakozást megelőző vagy azt követő időszakra vonatkoznak-e – jogellenes annyiban, amennyiben az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „előnynek” és „állami támogatásnak” minősíti az említett kártérítések megítélését, legalábbis az uniós jog Romániában történő hatálybalépését megelőző időszak vonatkozásában.

27 2019. augusztus 27-én a Bizottság fellebbezést nyújtott be a Bírósághoz a Törvényszék ítéletének hatályon kívül helyezése iránt.

Az Egyesült Királyság bíróságai előtti eljárás

28 2014. október 17-én a választottbírósági ítéletet nyilvántartásba vették a High Court of England and Walesnél (felsőbíróság [Anglia és Wales], Egyesült Királyság), az ICSID-egyezményt az Egyesült Királyságban végrehajtó Arbitration (International Investment Disputes) Act 1966 (a választottbíráskodásról [nemzetközi beruházási jogvitákról] szóló 1966. évi törvény) rendelkezései alapján.

29 2017. január 20-án e bíróság elutasította Romániának az e nyilvántartásba vétel megtagadása iránti kérelmét. Ezzel szemben az uniós bíróságok előtti eljárás befejezéséig felfüggesztette a választottbírósági ítélet végrehajtását.

30 2018. július 27-én a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság, Egyesült Királyság) megállapította, hogy az Egyesült Királyság bíróságai az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt lojális együttműködés elve alapján nem rendelhetik el a választottbírósági ítélet azonnali végrehajtását mindaddig, amíg a Bizottság határozata megtiltja Románia számára az ezen ítéletben megítélt kártérítés megfizetését. Ennek alapján e bíróság elutasította azt a fellebbezést, amelyet a befektetők az említett ítélet végrehajtásának az elsőfokú bíróság által elrendelt felfüggesztése ellen nyújtottak be.

31 2020. február 19-én a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítélettel elrendelte a választottbírósági ítélet végrehajtását. A Bizottság beavatkozóként vett részt ebben az eljárásban.

A szóban forgó ítélet

32 A szóban forgó ítéletben a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) először is – ezen ítélet 41–57. pontjában – elutasította azt a jogalapot, amelyben a befektetők azt állították, hogy a Törvényszék ítélete azzal a következménnyel jár, hogy az Egyesült Királyság bíróságai már nem kötelesek a lojális együttműködés kötelezettsége alapján felfüggeszteni a választottbírósági ítélet végrehajtását. E tekintetben e bíróság ezen ítélet 56. pontjában aggodalmát fejezte ki az ugyanazon felek közötti azonos tárgyú, egymásnak ellentmondó határozatok kockázata miatt; kimondta továbbá, hogy nem lehet olyan következtetést levonni, hogy e határozatok között alig áll fenn összeütközés veszélye, ha pedig a különböző határozatok közötti összeütközés bekövetkezne, ez azzal a következménnyel járna, hogy jelentősen akadályozná az uniós jog alkalmazását; végül kimondta, hogy a lojális együttműködés kötelezettségének megalapozásához főszabály szerint már az is elegendő, ha a Bíróság előtt fellebbezés van folyamatban.

33 Ezzel szemben a szóban forgó ítélet 58–118. pontjában a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) helyt adott annak a jogalapnak, amelyben a befektetők azt állították, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése alkalmazandó az Egyesült Királyságot az ICSID-egyezmény alapján terhelő kötelezettségekre, így azokra nem terjednek ki az uniós jog feltétlen érvényesülést követelő joghatásai. E bíróság szerint annak meghatározása érdekében, hogy e rendelkezés alkalmazandó-e valamely konkrét esetben, értelmezni kell a szóban forgó korábbi nemzetközi egyezményt annak vizsgálata céljából, hogy az olyan kötelezettségeket ró-e az érintett tagállamra, amelyek teljesítését az abban részes harmadik államok megkövetelhetik.

34 Márpedig a jelen ügyben egyértelmű, hogy az Egyesült Királyság azon kötelezettsége, hogy az ICSID-egyezmény 54. és 69. cikke alapján végrehajtsa a választottbírósági ítéletet, nemcsak a Svéd Királyság, hanem az ezen egyezményben részes összes többi állam tekintetében is fennáll, mégpedig a szóban forgó ítélet 104–107. pontjában kifejtett alábbi okok miatt:

– először is, az ICSID-egyezmény rendszere a kölcsönös bizalmon alapul, és az valamennyi szerződő állam részvételétől, valamint az ezen egyezményben előírt szabályok ezen államok általi tiszteletben tartásától függ;

– másodszor, az ICSID-egyezmény 53., 54. és 69. cikkéből következik, hogy az általa előírt kötelezettségekhez nem kapcsolódik semmilyen fenntartás, és hogy az ezen egyezmény 64. cikkében biztosított jogorvoslat valamennyi szerződő állam számára nyitva áll;

– harmadszor, az ICSID-egyezmény által követett célkitűzésből kitűnik, hogy létezik a kölcsönös végrehajtási kötelezettségek olyan hálózata, amelytől valamely szerződő állam nem térhet el kifejezetten, és amely, ha arról lemondanak, egy másik szerződő államra hárítja át a végrehajtás feladatát;

– negyedszer, az előkészítő munkálatokból kitűnik, hogy amennyiben valamely szerződő állam nem tesz eleget az ICSID-egyezményből eredő kötelezettségeinek, a többi szerződő állam megteheti a megfelelő intézkedéseket.

35 A Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) álláspontja szerint, mivel a lojális együttműködés kötelezettsége a jelen ügyben nem alkalmazandó, az Egyesült Királyság bíróságai nem kötelesek arra, hogy lemondjanak az ICSID-egyezmény joghatásainak kérdésében történő állásfoglalásról azáltal, hogy felfüggesztik a nemzeti eljárást az uniós bíróságok előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig, vagy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesztenek a Bíróság elé, mégpedig az alábbi, a szóban forgó ítélet 112–114. pontjában kifejtett okokból:

– először is, az uniós jog értelmében az EUMSZ 351. cikk első bekezdése alapján a csatlakozást megelőző megállapodásokból eredő kötelezettségek fennállására és érvényesülési körére vonatkozó kérdések nem tartoznak az uniós bíróságok hatáskörébe. E kérdéseket az uniós jog nem szabályozza, és a Bíróság nincs kedvezőbb helyzetben azok megválaszolásához, mint valamely nemzeti bíróság;

– másodszor, a befektetők által az EUMSZ 351. cikk alapján a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) előtt felvetett kérdés nem teljesen azonos azzal a kérdéssel, amellyel az uniós bíróságokhoz fordultak. Ez utóbbi bíróságok előtt ugyanis a befektetők többek között azt állították, hogy az EUMSZ 351. cikk elsőbbséget biztosít a Romániával szemben már korábban is fennálló azon nemzetközi kötelezettségeknek, amelyek

a BIT és az ICSID-egyezmény 53. cikke alapján terhelték őt. Ezzel szemben az Egyesült Királyságban indított eljárás keretében felmerülő jogi kérdés arra vonatkozott, hogy az Egyesült Királyságot milyen kötelezettségek terhelik az ICSID-egyezmény alkalmazásával, valamint a választottbírósági ítéletnek az ICSID-egyezmény 54. és 69. cikke alapján történő elismerésével és végrehajtásával kapcsolatban. Mivel ez a kérdés kifejezetten az Egyesült Királyságban felmerült jogvitára vonatkozik, azt az uniós bíróságok előtt nem vetették fel;

– harmadszor, nagyon csekély annak valószínűsége, hogy valamely uniós bíróság állást foglaljon az EUMSZ 351. cikknek a Románia uniós csatlakozását megelőző, a választottbírósági ítéletet illetően az ICSID-egyezményből eredő kötelezettségekre történő alkalmazásáról. A Törvényszék nem határozott az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének megsértésére alapított jogalapról, következésképpen pedig a Bíróság előtt folyamatban lévő fellebbezés más kérdésekre korlátozódik. Ennélfogva, ha a fellebbezést elutasítanák, az EUMSZ 351. cikk első bekezdése alkalmazásának kérdését az uniós bíróság nem vizsgálná. Ezzel szemben, ha a Bíróság helyt adna a fellebbezésnek, az ügyet visszautalná a Törvényszék elé, vagyis a Romániát terhelő kötelezettségek tekintetében az uniós bíróság vizsgálhatná e kérdést.

A pert megelőző eljárás

36 2020. december 3-án a Bizottság felszólító levelet küldött az Egyesült Királyságnak a szóban forgó ítélettel kapcsolatban, amelyben azt kifogásolta az Egyesült Királysággal szemben, hogy az megsértette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését, az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdését, az EUMSZ 267. cikk első és harmadik bekezdését, valamint az EUMSZ 351. cikk első bekezdését, mindezen rendelkezéseket összefüggésben értelmezve a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével.

37 2021. április 1-jei levelében az Egyesült Királyság válaszolt e felszólító levélre, vitatva a Bizottság által kifogásolt valamennyi jogsértést.

38 2021. július 15-én a Bizottság, mivel úgy ítélte meg, hogy az e válaszban felhozott érvek nem elegendőek az elemzésének megváltoztatásához, megküldte az Egyesült Királyságnak indokolással ellátott véleményét, amelyben arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó ítélet folytán az Egyesült Királyság megsértette a Bizottság felszólító levelében említett rendelkezéseket.

39 2021. augusztus 23-i levelében az Egyesült Királyság azt kérte a Bizottságtól, hogy hosszabbítsa meg az ezen indokolással ellátott véleményre való válaszadásra biztosított határidőt; e kérelemnek a Bizottság helyt adott. Az Egyesült Királyság azonban végül nem válaszolt az említett indokolással ellátott véleményre.

Az indokolással ellátott véleményt követő fejlemények

40 A 2022. január 25-i Bizottság kontra European Food és társai ítéletben (C-638/19 P, EU:C:2022:50) a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét, a Bíróság ezen ítéletének 115–136. pontjából következő azon indok alapján, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a Bizottság *ratione temporis* nem rendelkezett hatáskörrel a végleges határozatnak az EUMSZ 108. cikk alapján történő elfogadására; az e határozatban említett állami támogatáshoz való jogot ugyanis a választottbírósági ítélet Románia uniós csatlakozását követően biztosította. A Bíróság ugyanezen ítélet 137–145. pontjában hozzátette, hogy a Törvényszék végeredményben akkor is tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg,

hogy a 2018. március 6-i Achmea ítélet (C-284/16, EU:C:2018:158) a jelen ügyben nem releváns; Románia uniós csatlakozásától kezdve ugyanis az EU- és az EUM-Szerződésben előírt bírósági jogorvoslati rendszer lépett a szóban forgó választottbírósági eljárás helyébe. A Bíróság az ügyet visszautalta a Törvényszék elé annak érdekében, hogy az hozzon határozatot az előtte felhozott azon jogalapokról és érvekről, amelyekről a Bíróság nem határozott. Ez az ügy, amelyet T-624/15. RENV., T-694/15. RENV. és T-704/15. RENV. szám alatt vettek nyilvántartásba, jelenleg folyamatban van a Törvényszék előtt.

41 A 2022. szeptember 21-i Romatsa és társai végzés (C-333/19, EU:C:2022:749) 42. és 43. pontjában a Bíróság kimondta, hogy a 2018. március 6-i Achmea ítéletből (C-284/16, EU:C:2018:158), valamint a 2022. január 25-i Bizottság kontra European Food és társai ítéletből (C-638/19 P, EU:C:2022:50) az következik, hogy a választottbírósági ítélet összeegyeztethetetlen az EUMSZ 267. és EUMSZ 344. cikkel, így semmilyen joghatást nem válthat ki. Következésképpen a Bíróság e végzés 44. pontjában kimondta, hogy az a tagállami bíróság, amelyhez e választottbírósági ítélet végrehajtása iránti kérelmet nyújtottak be, köteles azt mellőzni, ennélfogva pedig semmilyen körülmények között nem rendelheti el ezen ítélet annak érdekében történő végrehajtását, hogy a kedvezményezettjei számára lehetővé tegye, hogy hozzájussanak az ezen ítéletben részükre megítélt kártérítéshez.

42 A 2022. november 24-i European Food és társai végzésben (C-333/19 REC, EU:C:2022:936) a Bíróság egyébiránt elutasította az ezen ügyben hozott végzés visszavonása vagy kijavítása és a C-333/19. sz. ügy törlése iránt benyújtott kérelmet.

A Bíróság előtti eljárás

43 2022. július 29-én a Bizottság benyújtotta a jelen keresetet.

44 Mivel a Bizottság által e célból benyújtott keresetlevelet szabályszerűen kézbesítették az Egyesült Királyságnak, ez utóbbi azonban a válaszadásra nyitva álló 2022. október 14-i határidő lejártáig nem nyújtott be a Bíróság eljárási szabályzata 124. cikkének (1) bekezdése értelmében vett ellenkérelmet, informálisan pedig megerősítette a Hivatalban, hogy e szakaszban nem kíván részt venni az eljárásban, a Bizottság azt kérte a Bíróságtól, hogy az eljárási szabályzata 152. cikkének (1) bekezdése alapján adjon helyt a kérelmeinek.

45 2023. február 14-én a Bíróság azt kérdezte a Bizottságtól, hogy a jelen ügy sajátos körülményeire tekintettel kész-e elfogadni, hogy az Egyesült Királyság számára új határidőt állapítsanak meg ellenkérelmének benyújtására; a Bíróság továbbá pontosította, hogy az eljárási szabályzat 152. cikkét csak akkor fogja alkalmazni, ha az Egyesült Királyság ezen új határidő lejártakor sem reagál.

46 2023. március 3-i levelében a Bizottság arról tájékoztatta a Bíróságot, hogy az ügy sajátos körülményeire tekintettel nem ellenzi, hogy az Egyesült Királyság számára új határidőt állapítsanak meg az ellenkérelem benyújtására, hozzátéve, hogy ez az állásfoglalás semmi esetre sem teremthet precedenst más ügyekre nézve.

47 2023. március 8-i levelében a Bíróság ennélfogva jelezte az Egyesült Királyságnak, hogy ha élni kíván a Bizottsággal egyetértésben biztosított azon lehetőséggel, hogy ellenkérelmet terjesszen elő annak ellenére, hogy az eredeti határidőn belül nem nyújtott be ilyet, a Bizottság nem fogja kérni a Bíróságtól, hogy a jelen ügyet az eljárási szabályzat 152. cikke alapján mulasztási ítélettel

bírálja el. Következésképpen a Bíróság tájékoztatta az Egyesült Királyságot, hogy az e levél kézbesítésétől számított kéthónapos határidőn belül – amely az ezen eljárási szabályzat 51. cikke alapján a távolságra tekintettel biztosított tíznapos határidővel meghosszabbodik – ellenkérelmet nyújthat be, ugyanakkor felhívta az Egyesült Királyságot, hogy amennyiben úgy döntene, hogy nem él ezzel a lehetőséggel, erről a lehető leghamarabb tájékoztassa a Bíróságot; ez esetben az írásbeli szakasz ismét befejeződne, a mulasztási eljárás pedig a szokásos módon folyna le.

48 2023. április 20-i levelében az Egyesült Királyság jelezte a Bíróságnak, hogy megerősíti, hogy a számára biztosított új határidő ellenére sem kíván a jelen ügyben ellenkérelmet benyújtani.

49 Ennélfogva a Bíróság feladata, hogy az Európai Unió Bírósága alapokmányának 41. cikke és az eljárási szabályzat 152. cikke alapján mulasztási határozatot hozzon. Mivel a kereset elfogadhatóságához nem fér kétség, e 152. cikk (3) bekezdése értelmében a Bíróság feladata tehát annak vizsgálata, hogy a Bizottság kérelmei megalapozottnak tűnnek-e.

A Bíróság hatásköréről

50 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a kilépési megállapodás 87. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a Bizottság által az EUMSZ 258. cikk alapján az átmeneti időszak végét követő négyéves időszakban elé terjesztett keresetek elbírálására, amely időszak az e megállapodás 126. és 185. cikkével összefüggésben értelmezett 2. cikkének e) pontja értelmében 2020. február 1-jétől december 31-ig tartott (a továbbiakban: átmeneti időszak), amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az Egyesült Királyság ezen átmeneti időszak vége előtt nem teljesítette a Szerződésekből eredő valamely kötelezettségét.

51 Következésképpen, mivel a jelen keresetben az Egyesült Királysággal szemben kifogásolt kötelezettségszegés – mint az a jelen ítélet 1. pontjából kitűnik – a szóban forgó ítéletből ered, amelyet 2020. február 19-én, vagyis az átmeneti időszak során hoztak, és mivel e keresetet a Bizottság 2022. július 29-én, vagyis az ezen átmeneti időszak végét követő négyéves időszakban nyújtotta be, a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az említett kereset elbírálására.

Az ügy érdeméről

52 Keresetének alátámasztása érdekében a Bizottság négy kifogást hoz fel, amelyek közül az első az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének, a második az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének, a harmadik az EUMSZ 267. cikk első és harmadik bekezdésének, a negyedik pedig az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének az Egyesült Királyság általi megsértésén alapul, mindezen rendelkezéseket összefüggésben értelmezve a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével; a Bizottság szerint e jogsértések mindegyike a szóban forgó ítéletből ered.

53 E kifogások vizsgálata céljából mindjárt az elején ki kell emelni, hogy a kilépési megállapodás 127. cikkének (6) bekezdése értelmében az Egyesült Királyságot – még ha a vele szemben kifogásolt kötelezettségszegés, mint az a jelen ítélet 51. pontjában megállapításra került, az Unióból való kilépését követően, de az átmeneti időszak lejártát megelőző időpontban következett is be – a Bizottság által a keresetének alátámasztása érdekében felhozott kifogások vizsgálata szempontjából „tagállamnak”, nem pedig harmadik államnak kell tekinteni, e 127. cikk 1. bekezdése pedig egyébiránt pontosítja, hogy ezen átmeneti időszak alatt az uniós jog alkalmazandó volt az Egyesült Királyságra.

54 Márpedig a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a tagállamok azon kötelezettsége, hogy tiszteletben tartsák az EUM-Szerződés rendelkezéseit, minden hatóságukra vonatkozik, beleértve hatásköreik keretén belül az igazságszolgáltatás szerveit is. Így valamely tagállam kötelezettségszegése főszabály szerint megállapítható az EUMSZ 258. cikk alapján, függetlenül e tagállam bármely szervétől, amelynek cselekménye vagy mulasztása a kötelezettségszegéshez vezet, még akkor is, ha alkotmányosan független intézményről van szó (2020. január 28-i Bizottság kontra Olaszország [A késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló irányelv] ítélet, C-122/18, EU:C:2020:41, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 A Bizottság által felhozott kifogások megalapozottságát e megfontolások fényében kell értékelni, e kifogások közül elsőként a másodikat vizsgálva.

A második, a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 351. cikk első bekezdésének megsértésére alapított második kifogásról

A felperes érvei

56 A Bizottság azt kifogásolja az Egyesült Királysággal szemben, hogy megsértette a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 351. cikk első bekezdését, amennyiben a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítéletben az „egy vagy több harmadik állam […] [jogai]” és a „Szerződések rendelkezései […] érintik” fogalmait tévesen értelmezve és alkalmazva úgy ítélte meg, hogy az uniós jog nem alkalmazandó az Egyesült Királyság azon kötelezettségére, hogy az ICSID-egyezmény 54. cikke alapján végrehajtsa a választottbírósági ítéletet.

57 Egyrészt ugyanis e kötelezettség nem foglalja magában egy vagy több harmadik állam semmilyen jogát, mivel a jelen ügy kizárólag a tagállamokat és azok állampolgárait érinti. Másrészt, az ICSID-egyezmény alapján az Egyesült Királyságot terhelő egyetlen kötelezettséget sem érintik az uniós szerződések, mivel ezen egyezmény valamennyi releváns rendelkezését lehet úgy értelmezni, hogy biztosított legyen az, hogy ne kerüljön sor összeütközésre az uniós jog releváns szabályaival.

A Bíróság álláspontja

58 Emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése szerint az egyrészről egy vagy több tagállam, másrészről egy vagy több harmadik állam által kötött, az Unióhoz való csatlakozásukat megelőzően létrejött nemzetközi megállapodásokból eredő jogokat és kötelezettségeket a Szerződések rendelkezései nem érintik.

59 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének célja, hogy a nemzetközi jog elveivel összhangban egyértelművé tegye, hogy az uniós szerződések alkalmazása nem érinti az érintett tagállam arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy tiszteletben tartsa harmadik államoknak egy korábbi nemzetközi egyezményből eredő jogait, és teljesítse az abból eredő kötelezettségeit (lásd többek között: 1980. október 14-i Burgoa ítélet, 812/79, EU:C:1980:231, 8. pont; 2012. február 9-i Luksan ítélet, C-277/10, EU:C:2012:65, 61. pont). E rendelkezés általános hatályú, abban az értelemben, hogy tárgyától függetlenül alkalmazandó minden olyan nemzetközi egyezményre, amely hatással lehet az uniós szerződésekre (lásd ebben az értelemben: 1993. augusztus 2-i Levy ítélet, C-158/91, EU:C:2006:332, 11. pont).

60 Az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének célja tehát a harmadik államok jogainak védelme (1966. július 13-i Consten és Grundig kontra Bizottság ítélet, 56/64 és 58/64, EU:C:1966:41, 500. o.), lehetővé téve az érintett tagállamok számára, hogy tiszteletben tartsák a korábbi nemzetközi egyezmény értelmében rájuk háruló kötelezettségeket (lásd ebben az értelemben: 2011. december 21-i Air Transport Association of America és társai ítélet, C-366/10, EU:C:2011:864, 61. pont).

61 E rendelkezés ezzel szemben nem jogosítja fel a tagállamokat arra, hogy az ilyen egyezményekből eredő jogaikat az Unión belüli viszonyaikban érvényesítsék (lásd ebben az értelemben: 1996. július 2-i Bizottság kontra Luxemburg ítélet, C-473/93, EU:C:1996:263, 40. pont; 2005. július 7-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-147/03, EU:C:2005:427, 58. pont).

62 Ebből következik, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdésében a „jogokat és kötelezettségeket” kifejezés a „jogokat” illetően a harmadik államok jogaira, a „kötelezettségek” tekintetében pedig a tagállamok kötelezettségeire utal (1962. február 27-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, 10/61, EU:C:1962:2, 22. o.; 1993. augusztus 2-i Levy ítélet, C-158/91, EU:C:1993:332, 12. pont).

63 Következésképpen annak meghatározása érdekében, hogy valamely uniós jogi szabályt meghiúsíthat-e valamely korábbi nemzetközi egyezmény e rendelkezés alapján, meg kell vizsgálni, hogy ezen egyezmény olyan kötelezettségeket ró-e az érintett tagállamra, amelyek végrehajtását az ezen egyezményben részes harmadik államok még megkövetelhetik (lásd többek között: 1993. augusztus 2-i Levy ítélet, C-158/91, EU:C:1993:332, 13. pont; 2011. szeptember 15-i Bizottság kontra Szlovákia ítélet (C-264/09, EU:C:2011:580, 42. pont).

64 Ennélfogva, ha valamely uniós jogi szabályt valamely nemzetközi egyezmény meghiúsíthat az EUMSZ 351. cikk első bekezdése értelmében, ennek kettős feltétele az, hogy az uniós szerződéseknek az érintett tagállamban történő hatálybalépését megelőzően kötött egyezményről legyen szó, és hogy az érintett harmadik állam ebből eredően olyan jogokat élvezzen, amelyek e tagállam általi tiszteletben tartását megkövetelheti (lásd ebben az értelemben: 1998. március 10-i T. Port ítélet, C-364/95 és C-365/95, EU:C:1998:95, 61. pont).

65 A tagállamok tehát nem hivatkozhatnak erre a rendelkezésre, ha az adott ügyben harmadik államok jogairól nincs szó (lásd ebben az értelemben: 1988. szeptember 22-i Deserbais ítélet, 286/86, EU:C:1988:434, 18. pont; 1995. április 6-i RTE és ITP kontra Bizottság ítélet, C-241/91 P és C-242/91 P, EU:C:1995:98, 84. pont).

66 Ezen elvek fényében kell megvizsgálni a második kifogás megalapozottságát, amelyben a Bizottság azt sérelmezi az Egyesült Királysággal szemben, hogy megsértette az EUMSZ 351. cikk első bekezdését, mivel a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítéletben tévesen értelmezte és alkalmazta e rendelkezést.

67 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ebben az ítéletben az említett bíróság lényegében úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése alkalmazandó az Egyesült Királyságot az ICSID-egyezmény, különösen pedig annak 54. cikke alapján terhelő azon kötelezettségre, hogy végrehajtsa a választottbírósági ítéletet, vagyis az uniós jog – különösen pedig az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 108. cikk, amelyeket a Bizottság ezen ítélet tekintetében a felfüggesztő rendelkezésben, az eljárást megindító határozatban és a végleges határozatban alkalmazott –, mivel nem alkalmazandó, nem képezheti akadályát annak, hogy a tagállamok saját bíróságai végrehajtsák az említett ítéletet.

68 Annak értékelése érdekében, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének ilyen értelmezése és alkalmazása – mint azt a Bizottság állítja – téves-e, először is meg kell állapítani: bizonyított, hogy az ICSID-egyezmény, amelynek az Unió nem részese, és amely így nem része az uniós jognak, olyan többoldalú szerződés, amelyet az Egyesült Királyság az Unióhoz való csatlakozását megelőzően kötött mind a tagállamokkal, mind pedig harmadik államokkal, következésképpen pedig e nemzetközi egyezmény az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének hatálya alá tartozhat, amely az uniós jog olyan rendelkezése, amelynek végleges értelmezésére a Bíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i Moldovai Köztársaság ítélet, C-741/19, EU:C:2021:655, 45. pont).

69 Ugyanakkor, mint az kitűnik a Bíróságnak a jelen ítélet 59–65. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatából, önmagában az a tény, hogy valamely tagállam korábban egy nemzetközi egyezményt kötött harmadik államokkal, nem elegendő e rendelkezés alkalmazásának megalapozásához, mivel az ilyen nemzetközi egyezményekre a tagállamok közötti kapcsolatokban csak akkor lehet hivatkozni, ha e harmadik államok az adott ügy körülményei között ezen egyezmények alapján olyan jogokat szereznek, amelyek tiszteletben tartását az érintett tagállamtól megkövetelhetik.

70 Ennélfogva másodszor meg kell vizsgálni, hogy az ICSID-egyezmény a választottbírósági ítélet végrehajtását illetően olyan kötelezettségeket ró-e az Egyesült Királyságra, amelyeket az harmadik államokkal szemben köteles betartani, és amelyekre e harmadik államok az EUMSZ 351. cikk első bekezdése értelmében jogosultak az Egyesült Királysággal szemben hivatkozni.

71 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a választottbírósági ítéletben egy olyan választottbíróság, amelyet az ICSID-egyezmény keretében hoztak létre, a Svéd Királyság és Románia között ez utóbbinak az Unióhoz való csatlakozását megelőzően kötött BIT-ben foglalt választottbírósági kikötés alapján arra kötelezte Romániát, hogy fizessen kártérítést a svéd állampolgár befektetők és az általuk ellenőrzött társaságok részére azon kár megtérítése érdekében, amely állítólag annak következtében érte őket, hogy Románia az Unióhoz való csatlakozását megelőzően, e BIT állítólagos megsértésével megszüntetett egy regionális támogatási programot.

72 Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében az ilyen kétoldalú szerződést Románia uniós csatlakozása óta olyan szerződésnek kell tekinteni, amely két tagállamot érint (lásd analógia útján: 2009. szeptember 22-i Budějovický Budvar ítélet, C-478/07, EU:C:2009:521, 97. és 98. pont).

73 Ebből következik, hogy a jelen ügyben a befektetők által a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) elé terjesztett jogvita arra irányult, hogy egy tagállammal, vagyis az Egyesült Királysággal szemben azt a kötelezettséget támasszák, hogy az ICSID-egyezmény alapján végrehajtson egy választottbírósági ítéletet annak biztosítása érdekében, hogy egy másik tagállam, a jelen esetben Románia tiszteletben tartsa a BIT alapján egy harmadik tagállammal, nevezetesen a Svéd Királysággal szemben fennálló kötelezettségeit.

74 Ebből következik, hogy e jogvita az Egyesült Királyság azon állítólagos kötelezettségére vonatkozott, hogy a Svéd Királyság és egyes állampolgárai tekintetében megfeleljen az ICSID-egyezmény rendelkezéseinek, ezzel összefüggésben pedig e jogvita ez utóbbi állampolgárok azon állítólagos jogával volt kapcsolatos, hogy az Egyesült Királyságtól e rendelkezések tiszteletben tartását követeljék.

75 Ezzel szemben nem tűnik úgy, hogy valamely harmadik állam jogosult lenne arra, hogy az ICSID-egyezmény alapján az Egyesült Királyságtól a választottbírósági ítélet végrehajtását követelje. A főtanácsnok által indítványának 133–137. pontjában kifejtett indokok alapján ugyanis, továbbá mint azt a jelen kifogás alátámasztása érdekében a Bizottság is kifejtette, e nemzetközi egyezmény célja – többoldalú jellege ellenére – a szerződő felek közötti kétoldalú kapcsolatoknak egy kétoldalú szerződéshez hasonló módon történő szabályozása (lásd analógia útján: 2021. szeptember 2-i Moldovai Köztársaság ítélet, C-741/19, EU:C:2021:655, 64. pont).

76 E tekintetben különösen meg kell jegyezni, hogy jóllehet a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítélet 104–108. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy fennáll ilyen jog, amelyre harmadik államok hivatkozhatnának az Egyesült Királysággal szemben, ez nem változtat azon, hogy – mint azt indítványának 147–149. pontjában a főtanácsnok is kiemelte – e nemzeti bíróság lényegében annak kiemelésére szorítkozik, hogy az ICSID-egyezményt megkötő harmadik államoknak érdeke fűződhet ahhoz, hogy valamely tagállam, mint például az Egyesült Királyság, tiszteletben tartsa a valamely más tagállammal szemben fennálló kötelezettségeit azáltal, hogy ezen egyezmény rendelkezéseinek megfelelően végrehajt egy olyan választottbírósági ítéletet, amely ezen egyezmény hatálya alá tartozik. Márpedig az ilyen tisztán ténybeli érdek nem azonosítható az EUMSZ 351. cikk első bekezdése értelmében vett olyan „joggal”, amely igazolhatná e rendelkezés alkalmazását.

77 Ezzel szemben meg kell állapítani, hogy a szóban forgó ítéletben a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) adós marad azon alapvető kérdés vizsgálatával, hogy valamely harmadik állam az ICSID-egyezmény 64. cikke alapján milyen mértékben tehetné meg különösen azt, hogy az Egyesült Királyság nemzetközi felelősségét érvényesíti amiatt, hogy az a tagállamok közötti jogvita eredményeként hozott választottbírósági ítélet végrehajtása keretében nem teljesíti az ezen egyezményből eredő kötelezettségeit.

78 Márpedig hangsúlyozni kell, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése olyan szabálynak minősül, amely alkalmazási feltételeinek teljesülése esetén lehetővé teheti az uniós jog – köztük az elsődleges jog – alkalmazásától való eltérést (2022. október 28-i Generalstaatsanwaltschaft München [Kiadatás és *ne bis in idem*] ítélet, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 119. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

79 E rendelkezés így jelentős hatást gyakorolhat az uniós jogrendre, mivel – mint azt indítványának 140. és 175. pontjában a főtanácsnok is hangsúlyozta – lehetővé teszi az uniós jog elsőbbségének elvétől való eltérést (lásd ebben az értelemben: 1995. március 28-i Evans Medical és Macfarlan Smith ítélet, C-324/93, EU:C:1995:84, 26–28. pont), amely elv e jogrend egyik alapvető jellemzője (lásd különösen: 2021. szeptember 2-i Moldovai Köztársaság ítélet, C-741/19, EU:C:2021:655, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

80 Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy ha a szóban forgó ítéletet követnénk, akkor az összes olyan tagállam, amely az ICSID-egyezményt az Unióhoz való csatlakozását megelőzően kötötte meg – ami a legtöbb tagállam esetében így van –, az EUMSZ 351. cikk első bekezdése alapján kivonhatná az uniós joggal kapcsolatos jogvitákat az uniós igazságszolgáltatás rendszere alól azáltal, hogy azokat az ezen egyezmény alapján létrehozott választottbíróságokra bízza. Márpedig a Bíróságnak a 2018. március 6-i Achmea ítéletben (C-284/16, EU:C:2018:158) kialakított ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az EU- és az EUM-Szerződésben előírt bírósági jogorvoslati rendszer a tagállamok közötti választottbírósági eljárások helyébe lépett (2022. január 25-i Bizottság kontra European Food és társai ítélet, C-638/19 P, EU:C:2022:50, 145. pont).

81 Az EUMSZ 351. cikk első bekezdését tehát a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében szigorúan kell értelmezni annak érdekében, hogy az uniós szerződésekben előírt általános szabályokat ne fosszák meg tartalmuktól (lásd ebben az értelemben: 2022. október 28-i Generalstaatsanwaltschaft München [Kiadatás és *ne bis in idem*] ítélet, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 120. pont).

82 E körülmények között a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága), mielőtt levonta volna azt a következtetést, amely szerint az uniós jog az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének joghatása folytán nem alkalmazandó az Egyesült Királyságot az ICSID-egyezmény alapján terhelő azon kötelezettségre, hogy végrehajtsa a választottbírósági ítéletet, mindenképpen köteles lett volna alaposan megvizsgálni, hogy az ilyen kötelezettség – annak ellenére, hogy olyan ítéletre vonatkozik, amely azt állapítja meg, hogy valamely tagállam megsértett egy olyan kétoldalú szerződést, amelyet egy másik tagállammal kötött – olyan jogokat is magában foglal-e, amelyekre harmadik államok e tagállamokkal szemben hivatkozhatnak.

83 Márpedig az ilyen alapos vizsgálat, amely figyelembe veszi azt az elvet, amely szerint az uniós jog elsőbbsége alóli minden kivételt szigorúan kell értelmezni, hiányzik a szóban forgó ítéletből, amely ennélfogva nem kérdőjelezheti meg a jelen ítélet 73–75. pontjából eredő megfontolásokat.

84 Következésképpen meg kell állapítani – anélkül, hogy egyáltalán szükséges lenne megvizsgálni a Bizottság azon érveit, amelyek az EUMSZ 351. cikk első bekezdésében szereplő „a Szerződések rendelkezései […] érintik” fordulat tartalmára vonatkoznak –, hogy a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítéletben tévesen értelmezte és alkalmazta e rendelkezést azáltal, hogy annak széles körű tartalmat tulajdonított abban az értelemben, hogy az alkalmazandó az Egyesült Királyságnak az ICSID-egyezmény alapján fennálló, a választottbírósági ítélet végrehajtására irányuló kötelezettségére, vagyis az uniós jog – mivel nem alkalmazandó – nem akadályozhatja meg e végrehajtást.

85 Márpedig nem engedhető meg, hogy valamely tagállami bíróság – különösen egy olyan bíróság, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, mint a jelen ügyben a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) – az uniós jogra vonatkozóan olyan téves értelmezést alakíthasson ki, amelynek célja és hatása az, hogy szándékosan kizárja az uniós jog egészének alkalmazását.

86 Az ilyen értelmezés ugyanis, amely – amint az a jelen ítéletnek már a 78. és 79. pontjából is kitűnik – az uniós jog elsőbbsége elvének elvetéséhez vezet, amely elv az uniós jog egyik alapvető jellemzője, továbbá veszélyeztetheti az uniós jog koherenciáját, teljes körű érvényesülését és autonómiáját, végső soron pedig a Szerződésekkel létrehozott jog sajátos jellegét (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i Moldovai Köztársaság ítélet, C-741/19, EU:C:2021:655, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

87 Ebből következik, hogy a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítélettel súlyosan megsértette az uniós jogrendet.

88 Következésképpen helyt kell adni a második, a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 351. cikk első bekezdésének megsértésére alapított kifogásnak.

Az első, a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének megsértésére alapított kifogásról

A felperes érvei

89 Első kifogásával a Bizottság azt sérelmezi az Egyesült Királysággal szemben, hogy megsértette az EUSZ 4. cikknek a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (3) bekezdését, mivel a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítéletben állást foglalt az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének értelmezéséről és e rendelkezésnek a választottbírósági ítélet végrehajtására való alkalmazásáról, miközben az ezen értelmezésre vonatkozó kérdésről korábban már rendelkezett egy bizottsági határozat, és az folyamatban volt az uniós bíróságok előtt.

90 Ha valamely nemzeti bírósághoz olyan ügyben fordulnak, amely már a Bizottság által folytatott vizsgálat vagy az uniós bíróságok előtti eljárás tárgyát képezi, a lojális együttműködés kötelezettsége arra kötelezi e nemzeti bíróságot, hogy függessze fel az eljárást, kivéve ha alig áll fenn annak kockázata, hogy jövőbeli ítélete és a Bizottság jövőbeli jogi aktusa vagy az uniós bíróságok jövőbeli ítélete között összeütközés merüljön fel.

91 Márpedig a jelen ügyben azáltal, hogy a befektetők végrehajtási eljárást indítottak az Egyesült Királyságban, a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) előtt olyan eljárás került folyamatba, amelynek keretében az uniós jog ugyanazon rendelkezését kellett ugyanazon intézkedésre tekintettel értelmezni, mint amelyről a Bizottság már határozott, és amelyről az uniós bíróságoknak kellett dönteniük.

92 Miközben a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) első lépésben elismerte, hogy a lojális együttműködés kötelezettsége a Törvényszék ítéletével szemben benyújtott fellebbezésre tekintettel az uniós bíróságok jogerős ítéletéig továbbra is fennáll, végül téves indokok alapján mégis arra a következtetésre jutott, hogy e kötelezettség a jelen ügyben nem alkalmazandó, ezáltal pedig teret engedett az ítélete és a Bizottság és/vagy a Bíróság ugyanezen kérdésre vonatkozó határozatai közötti összeütközés kockázatának.

A Bíróság álláspontja

93 Emlékeztetni kell arra, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének második és harmadik albekezdése szerint a tagállamok egyrészt a Szerződésekből, illetve az Unió intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket, másrészt elősegítik az Unió feladatainak teljesítését, továbbá tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az Unió által kitűzött célok megvalósítását.

94 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az e rendelkezésben foglalt lojális együttműködés elvéből az következik, hogy a tagállamok, különösen pedig a nemzeti bíróságok kötelesek minden olyan intézkedést megtenni, amely alkalmas az uniós jog hatályának és hatékonyságának biztosítására (lásd többek között: 2022. március 8-i Bizottság kontra Egyesült Királyság [Alulértékelésből eredő csalás elleni fellépés] ítélet, C-213/19, EU:C:2022:167, 584. pont).

95 Közelebbről, az állami támogatásokra vonatkozó, az EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikkben előírt uniós jogszabályok alkalmazása az egyrészt a nemzeti bíróságok, másrészt pedig a Bizottság és az uniós bíróságok közötti lojális együttműködés kötelezettségén alapul, amelynek keretében ezek mindegyike a Szerződésben ráruházott funkció szerint jár el (2020. március 4-i Buonotourist kontra Bizottság ítélet, C-586/18 P, EU:C:2020:152, 89. pont).

96 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az állami támogatások területén a nemzeti bíróságokhoz lehet fordulni olyan jogvitákban, amelyek arra kötelezik őket, hogy értelmezzék és alkalmazzák az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében említett „támogatás” fogalmát, különösen annak eldöntése érdekében, hogy valamely állami intézkedést az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével vezettek-e be. A nemzeti bíróságok ezzel szemben nem rendelkeznek hatáskörrel arra, hogy valamely állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségéről döntsenek. A támogatási intézkedések vagy a támogatási programok belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelése ugyanis az uniós bíróság ellenőrzése mellett eljáró Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik (2020. március 4-i Buonotourist kontra Bizottság ítélet, C-586/18 P, EU:C:2020:152, 90. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

97 Az e rendelkezések alkalmazásához szükséges együttműködés keretében a nemzeti bíróságok az uniós jogból eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében kötelesek megtenni a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket, és tartózkodniuk kell azoktól az intézkedésektől, amelyek veszélyeztethetik a Szerződés által kitűzött célok megvalósítását, amint az az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből következik (2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 77. pont). Különösen tartózkodniuk kell attól, hogy a Bizottság határozatával ellentétes határozatot hozzanak, még akkor is, ha e határozat ideiglenes jellegű (2013. november 21-i Deutsche Lufthansa ítélet, C-284/12, EU:C:2013:755, 41. pont).

98 Következésképpen, amikor a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő jogvita eldöntése a Bizottság határozatának érvényességétől függ, a lojális együttműködés követelményéből következik, hogy az említett bizottsági határozattal ellentétes határozat hozatalának elkerülése érdekében a nemzeti bíróságnak fel kell függesztenie az eljárást mindaddig, amíg a megsemmisítés iránti keresetről jogerős határozatot nem hoznak az uniós bíróságok, kivéve ha az eset körülményeiből adódóan úgy véli, hogy indokolt előzetes kérdést feltenni a Bíróságnak a bizottsági határozat érvényességére vonatkozóan (2018. július 25-i Georgsmarienhütte és társai ítélet, C-135/16, EU:C:2018:582, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

99 Ebben az összefüggésben azt is hangsúlyozni kell, hogy az uniós intézmények jogi aktusait főszabály szerint megilleti a jogszerűség vélelme mindaddig, amíg azokat meg nem semmisítik vagy vissza nem vonják (lásd többek között: 2020. április 2-i Bizottság kontra Lengyelország, Magyarország és Cseh Köztársaság [A nemzetközi védelmet kérelmezők áthelyezésének ideiglenes mechanizmusa] ítélet, C-715/17, C-718/17 és C-719/17, EU:C:2020:257, 139. pont).

100 A jelen ügyben emlékeztetni kell arra, hogy a felfüggesztő rendelkezést és az eljárást megindító határozatot követően az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás keretében elfogadott végleges határozatban a Bizottság megállapította, hogy a választottbírósági ítéletben megítélt kártérítés kifizetése az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősül, amely összeegyeztethetetlen a belső piaccal.

101 E célból a Bizottság mind az eljárást megindító határozat (51)–(54) preambulumbekezdésében, mind pedig a végleges határozat (126)–(129) preambulumbekezdésében úgy ítélte meg – mint az kitűnik a jelen ítélet 21. pontjából –, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése nem zárja ki az EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikknek a választottbírósági ítélet végrehajtására történő alkalmazását. A Bizottság e tekintetben különösen úgy ítélte meg, hogy az EUM-Szerződés állami támogatásokra vonatkozó szabályainak az ezen ítéletben megítélt kártérítésre történő alkalmazása nem lehet hatással az EUMSZ 351. cikk első bekezdésében biztosított jogokra és kötelezettségekre, mivel egyrészt a BIT két tagállam között létrejött szerződés, másrészt pedig egyetlen olyan harmadik állam sem részese a szóban forgó eljárás tárgyát képező BIT-nek, amely aláírta és ratifikálta az ICSID-egyezményt.

102 A végleges határozat megsemmisítése iránt az EUMSZ 263. cikk alapján a Törvényszék elé terjesztett keresetük alátámasztása érdekében a befektetők a T-624/15. és a T-694/15. sz. ügyben felhozott első jogalapjukkal, valamint a T-704/15. sz. ügyben felhozott harmadik jogalapjukkal arra hivatkoztak, hogy a Bizottság ezen okfejtése téves. A Törvényszék ítélete azonban e határozatot más okból semmisítette meg – nevezetesen azért, mert a Bizottság az EUMSZ 108. cikk alapján *ratione temporis* nem rendelkezett hatáskörrel –, anélkül hogy e jogalapokról határozott volna.

103 A befektetők ebben az összefüggésben fordultak a Supreme Court of the United Kingdomhoz (az Egyesült Királyság legfelsőbb bíróságához) a választottbírósági ítélet Romániával szembeni, az Egyesült Királyságban történő végrehajtása, következésképpen pedig az ezen ítéletben megítélt kártérítés megfizetése iránti kérelemmel, e kérelem alátámasztása érdekében arra hivatkozva, hogy sem az uniós intézmények előtt az EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikk alapján folyamatban lévő eljárások, sem pedig az EUMSZ 351. cikk első bekezdése nem képezi akadályát az ilyen végrehajtásnak.

104 Ebből következik, hogy – mint azt indítványának 79. pontjában a főtanácsnok is kiemelte – az uniós intézmények és a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) előtt folyamatban lévő eljárások ugyanarra a kérdésre, azaz lényegében a választottbírósági ítélet Unión belüli végrehajtására vonatkoztak, továbbá ugyanazon rendelkezések, így különösen az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 108. cikk, valamint az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének értelmezését érintették, valamint a Bizottság által az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 108. cikk alapján az ilyen végrehajtás megakadályozása érdekében elfogadott határozatok érvényességére vagy hatékonyságára vonatkoztak.

105 Így a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) maga is kiemeli a szóban forgó ítélet 51. pontjában, hogy a Törvényszék ítélete „nem érinti a Bizottság állami támogatásokkal kapcsolatos meglévő vizsgálatát”, így „az eljárást megindító határozat joghatásai fennmaradnak”, továbbá hogy e legfelsőbb bíróság „nem lehet biztos” abban, hogy a Törvényszék ítélete kizárja annak lehetőségét, hogy a Bizottság „átrendezze a jelen ügyben folytatott vizsgálatát annak érdekében, hogy elkerülje a végleges határozat megsemmisítéséhez vezető hibákat”.

106 E körülmények között a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítélet 56. pontjában hangsúlyozza – mint azt már a jelen ítélet 32. pontja is jelezte –, hogy „aggasztja [őt] az ugyanazon felek közötti azonos tárgyú, egymásnak ellentmondó határozatok kockázata”, mivel „nem lehet olyan következtetést levonni, hogy alig áll fenn az összeütközés kockázata”, ha pedig ez az összeütközés bekövetkezne, ez azzal a következménnyel járna, hogy „jelentősen akadályozná az uniós jog alkalmazását”, olyannyira, hogy „a lojális

együttműködés kötelezettségének megalapozásához már önmagában az is elegendő, ha a Bíróság előtt olyan fellebbezés van folyamatban, amelynek eredményessége tekintetében valódi esélyek állnak fenn”.

107 Úgy tűnik tehát, hogy a Suprême Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) teljes mértékben tudatában volt annak, hogy amennyiben a választottbírósági ítélet végrehajtásának az Egyesült Királyságban történő engedélyezése mellett döntene, egy ilyen döntés azzal a hatással járna, hogy meghiúsítaná mind a Bizottság előtt az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 108. cikk alapján indított közigazgatási eljárást, mind pedig az uniós bíróságok előtt az EUMSZ 263. cikk alapján indított bírósági eljárást.

108 Kétségtelen, hogy abban az időpontban, amikor a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) meghozta a szóban forgó ítélet szerinti határozatát, a végleges határozat a Törvényszék ítélete általi megsemmisítés tárgyát képezte.

109 Az ilyen megsemmisítés azonban nincs semmilyen hatással arra a lojális együttműködési kötelezettségre, amely az EUSZ 4. cikknek a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (3) bekezdése alapján terhelte a Supreme Court of the United Kingdomot (az Egyesült Királyság legfelsőbb bíróságát).

110 Egyrészt, mint azt a Bizottság is helyesen kiemeli, a végleges határozat megsemmisítése nem járt olyan hatással, hogy kétségbe vonta volna akár a felfüggesztő rendelkezést, akár pedig az eljárást megindító határozatot. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis valamely uniós jogi aktus megsemmisítése nem szükségképpen érinti az előkészítő aktusokat, mivel a megsemmisített aktus pótlására irányuló eljárás főszabály szerint megismételhető pontosan onnantól, ahol a jogellenesség bekövetkezett (2017. szeptember 21-i Riva Fire kontra Bizottság ítélet, C-89/15 P, EU:C:2017:713, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

111 Márpedig a jelen ügyben, jóllehet a Törvényszék ítélete kétségkívül azzal az indokkal semmisítette meg a végleges határozatot, hogy a Bizottság az EUMSZ 108. cikk alapján *ratione temporis* nem rendelkezett hatáskörrel, ezt azt követően tette, hogy ezen ítélet 108. pontjában megállapította – mint azt a jelen ítéletnek már a 25. pontja is kiemelte –, hogy a Bizottság a visszatéríttetendő kártérítés összegét illetően nem tett különbséget a Románia uniós csatlakozását megelőző és az e csatlakozást követő időszakra vonatkozó kártérítési összegek között.

112 Ebből következik, hogy a Törvényszék ítélete nem akadályozta meg a Bizottságot abban – mint azt a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a jelen ítélet 105. pontjában jelzettek szerint maga is kiemelte a szóban forgó ítélet 51. pontjában –, hogy az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást akként folytassa tovább, hogy az említett csatlakozást követő időszakra vonatkozó kártérítésekre szorítkozik.

113 Ebből a nézőpontból tehát az eljárást megindító határozat, amely kizárja az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének relevanciáját, továbbra is kifejtette joghatásait, amit a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) is elismert az említett 51. pontban.

114 Másrészt, mivel a Bizottság a szóban forgó ítélet meghozatala előtt fellebbezést nyújtott be a Törvényszék ítéletével szemben, még ha a fellebbezésnek az EUMSZ 278. cikk alapján nincs is halasztó hatálya, az uniós bíróság még nem hozott semmilyen jogerős határozatot a végleges határozat érvényességéről akkor, amikor a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) meghozta a szóban forgó ítélet szerinti határozatát.

115 Nem lehetett ugyanis kizárni, hogy a Bíróság a maga részéről hatályon kívül helyezi a Törvényszék ítéletét, és visszautalja a Törvényszék elé a végleges határozat megsemmisítésére irányuló többi jogalap, köztük az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének megsértésére alapított jogalapok vizsgálatát. Egyébiránt ez a helyzet állt elő a 2022. január 25-i Bizottság kontra European Food és társai ítélet (C-638/19 P, EU:C:2022:50) után, amelyet a szóban forgó ítéletet és az indokolással ellátott véleményt követően hoztak.

116 A fentiekből tehát az következik, hogy abban az időpontban, amikor a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) meghozta a szóban forgó ítéletet, az a kérdés, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése milyen hatással van az uniós jognak, különösen pedig az EUMSZ 107. cikknek és az EUMSZ 108. cikknek a választottbírósági ítélet végrehajtása tekintetében történő alkalmazására, az eljárást megindító határozatban a Bizottság által folytatott ideiglenes vizsgálat tárgyát képezte, amelynek keretében a Bizottság – mint az a jelen ítélet 101. pontjában megállapításra került – kizárta az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének alkalmazását, továbbá e kérdést az uniós bíróság az EUMSZ 263. cikk szerinti, a végleges határozat megsemmisítésére irányuló bírósági eljárás keretében még értékelhette.

117 E körülmények között meg kell állapítani, hogy abban az időpontban, amikor a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) meghozta a szóban forgó ítélet szerinti határozatot, fennállt az egymásnak ellentmondó határozatok kockázata, amely egyébként konkretizálódott is, mivel ez az ítélet az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének alkalmazását, valamint az ICSID-egyezmény alapján a választottbírósági ítélet végrehajtásának kötelezettségét állapította meg, míg az eljárást megindító határozat – hasonlóan a végleges határozathoz, amelynek jogszerűsége ezen ítélet meghozatalának időpontjában fellebbezés tárgyát képezte – ezzel homlokegyenest ellentétesen foglalt állást.

118 E következtetést nem kérdőjelezheti meg a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) által előadott, a jelen ítélet 35. pontjában ismertetett azon indokok közül egyik sem, amelyek arra irányulnak, hogy a jelen ügyben mellőzzék a lojális együttműködés kötelezettségét.

119 Először is, ami azt az indokot illeti, amely szerint a korábbi nemzetközi egyezményekből eredő kötelezettségeknek az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének alkalmazása szempontjából való fennállására és érvényesülési körére vonatkozó kérdések – amely egyezményeknek az Unió nem részese – nem kizárólag az uniós bíróságok részére vannak fenntartva, sőt akár kívül is esnek azok hatáskörén, mindenekelőtt pontosítani kell, hogy a nemzeti bíróságokat az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján terhelő lojális együttműködési kötelezettség egyáltalán nem azon az előfeltevésen alapul, amely szerint bizonyos kérdések az uniós bíróságok vagy a nemzeti bíróságok kizárólagos hatáskörébe tartoznak, hanem éppen ellenkezőleg, azt feltételezi, hogy ugyanazon kérdés mindezen bíróságok egymással versengő hatáskörébe is tartozhat, ezáltal pedig fennáll az egymásnak ellentmondó határozatok kockázata.

120 Márpedig az a kérdés, amelyet a jelen ügyben egyszerre terjesztettek egyrészt a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága), másrészt pedig a Bizottság, valamint az uniós bíróságok elé, az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének érvényesülési körére vonatkozott, amely cikk az uniós jog egyik rendelkezése, és amelynek végleges értelmezése – mint az a jelen ítélet 68. pontjában már megállapításra került – a Bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik, a Bíróság által az EUMSZ 267. cikk alapján hozott ítélet pedig kötelező a nemzeti bíróságokra nézve az előttük folyamatban lévő jogvita eldöntése során (lásd ebben az értelemben többek között: 2016. július 5-i Ognyanov ítélet, C-614/14, EU:C:2016:514, 33. pont).

121 E tekintetben különösen hangsúlyozni kell, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése nem tartalmaz semmilyen utalást a tagállamok jogára vagy a nemzetközi jogra, így az e rendelkezésben szereplő kifejezéseket az uniós jog önálló fogalmainak kell tekinteni, amelyeket az Unió területén egységesen kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2021. június 22-i Venezuela kontra Tanács [Harmadik államok érintettsége] ítélet, C-872/19 P, EU:C:2021:507, 42. pont).

122 Ebből következik, hogy az uniós bíróságok hatáskörrel rendelkeznek annak meghatározására, hogy a tagállamok által harmadik államokkal kötött olyan korábbi nemzetközi egyezmény, mint az ICSID-egyezmény, olyan kötelezettségeket ír-e elő az érintett tagállammal – a jelen esetben az Egyesült Királysággal – szemben, amelyek tiszteletben tartását valamely harmadik állam jogosult megkövetelni, továbbá hogy e jogokat és kötelezettségeket az EUMSZ 351. cikk első bekezdése értelmében az uniós szerződések érintik-e.

123 Ez az eset áll fenn – mint azt a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) is elismeri a szóban forgó ítélet 99. pontjában – az EUMSZ 263. cikk szerinti megsemmisítés iránti kereset vagy az EUMSZ 258. cikk szerinti kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset keretében. Az uniós bíróságnak ugyanis ahhoz, hogy állást foglalhasson egy olyan érv megalapozottságáról, amelyet valamely korábbi nemzetközi egyezmény tekintetében az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének az adott esettől függően valamely uniós intézmény vagy valamely tagállam általi megsértésére alapítanak, az előtte folyamatban lévő kereset elbírálása érdekében szükségképpen meg kell vizsgálnia ezen egyezmény érvényesülési körét, különben sérülne a hatékony bírói jogvédelem elve (lásd ebben az értelemben: 1995. április 6-i RTE és ITP kontra Bizottság ítélet, C-241/91 P és C-242/91 P, EU:C:1995:98, 84. pont; 2011. szeptember 15-i Bizottság kontra Szlovákia ítélet, C-264/09, EU:C:2011:580, 40. és 42. pont).

124 Ellentétben azzal, amit a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a szóban forgó ítélet ugyanezen 99. pontjában sugall, ugyanez a helyzet akkor is, amikor az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordulnak a Bírósághoz.

125 Kétségtelen, hogy ilyen összefüggésben a Bíróság kimondta: a nemzeti bíróság feladata megvizsgálni, hogy melyek azok a kötelezettségek, amelyek egy korábbi nemzetközi egyezmény alapján az érintett tagállamot terhelik, továbbá e kötelezettségek korlátait annak meghatározása szempontjából lefektetni, hogy e kötelezettségek milyen mértékben akadályozzák az uniós jog alkalmazását (lásd többek között: 1993. augusztus 2-i Levy ítélet, C-158/91, EU:C:1993:332, 21. pont; 1997. január 14-i Centro-Com ítélet, C-124/95, EU:C:1997:8, 58. pont).

126 Mindazonáltal ez az ítélkezési gyakorlat, amely az előzetes döntéshozatali eljárás keretében főszabály szerint a Bíróságra és a nemzeti bíróságokra ruházott eltérő szerepeket tükrözi, nem értelmezhető úgy, hogy a Bíróság ennélfogva ne rendelkezne hatáskörrel arra, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján megvizsgálja az ICSID-egyezményhez hasonló nemzetközi egyezmény rendelkezéseinek érvényesülési körét annak meghatározása érdekében, hogy ez az egyezmény az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének hatálya alá tartozhat-e.

127 Ez még kevésbé igaz olyan esetben, amikor – mint a jelen ügy körülményei között is – ez utóbbi rendelkezésnek az ilyen nemzetközi egyezményre történő alkalmazása meghatározó hatást gyakorolhat egy olyan párhuzamos közvetlen kereset kimenetelére, amelyet az uniós bíróságokhoz az EUMSZ 263. cikk alapján nyújtottak be, és amely olyan bizottsági határozat megsemmisítésére irányul, mint amilyen a végleges határozat, amely az eljárást megindító

határozathoz hasonlóan arra a következtetésre jutott, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése nem alkalmazandó az Egyesült Királyságot az ICSID-egyezmény alapján terhelő, a választottbírósági ítélet végrehajtására irányuló kötelezettségre.

128 Amennyiben ugyanis a megsemmisítés iránti kereset keretében az uniós bíróságnak valamely uniós jogi aktus érvényességéről kell határoznia, megfelel a nemzeti bíróságok és az uniós bíróságok közötti feladatmegosztásnak, ha kizárólag a Bíróság rendelkezik hatáskörrel a korábbi releváns nemzetközi egyezmény értelmezésére annak meghatározása érdekében, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése akadályát képezi-e, vagy sem, az uniós jog említett jogi aktus általi alkalmazásának, mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik valamely uniós jogi aktus érvénytelenségének megállapítására (2022. február 22-i RS [Valamely alkotmánybíróság határozatainak joghatása] ítélet, C-430/21, EU:C:2022:99, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

129 Másodszor, ami azt az indokot illeti, amely szerint a jelen ügyben a nemzeti bíróságok és az uniós bíróságok előtt felvetett kérdések az ICSID-egyezmény szóban forgó rendelkezéseit illetően nem egyeznek meg, meg kell állapítani, hogy egyrészt mind a Bizottság által az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 108. cikk alapján folytatott eljárás és az uniós bíróságok előtt indított eljárás, másrészt pedig mind az Egyesült Királyság bíróságai előtt folyamatban volt eljárás arra vonatkozott, hogy valamely tagállam ezen egyezmény alapján végrehajtsa a valamely másik tagállammal szemben hozott választottbírósági ítéletet, továbbá ezen eljárások ugyanazt a kérdést vetették fel, vagyis hogy ilyen összefüggésben az EUMSZ 351. cikk első bekezdése alapján mennyiben lehet mellőzni az uniós jog alkalmazását, mivel az említett egyezményt e tagállamok mindegyike az Unióhoz való csatlakozását megelőzően kötötte meg.

130 E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy az ICSID-egyezmény eltérő rendelkezéseire, nevezetesen 53. cikkére vagy 54. cikkére hivatkoztak a nemzeti bíróságok és az uniós intézmények előtt, vagy hogy eltérő tagállamról van szó, vagyis az esettől függően az Egyesült Királyságról vagy Romániáról, amelyek az ICSID-egyezmény szerződő államai, mivel ezen eljárások esetében felmerülhetett, hogy azok egymásnak ellentmondó határozatokhoz vezetnek.

131 Mindenesetre a szóban forgó ítélet tévesen utal arra, hogy az ICSID-egyezmény 54. cikke az uniós bíróságok előtt nincs érintve. A végleges határozat (31) és (32) preambulumbekezdéséből ugyanis kitűnik, hogy a befektetők Romániában e cikk alapján kérték a választottbírósági ítélet végrehajtását, így a Törvényszék előtt ezen egyezménynek nem csupán az 53. cikkére, hanem az 54. cikkére is hivatkoznak, amire végeredményben maga a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) is rámutat a szóban forgó ítélet 113. pontjában.

132 Harmadszor, ami azt az indokot illeti, amely szerint nagyon csekély annak valószínűsége, hogy valamely uniós bíróság a választottbírósági ítéletet illetően állást foglaljon az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének az ICSID-egyezményből eredő, a csatlakozást megelőző kötelezettségekre történő alkalmazásáról, elegendő megjegyezni, hogy amennyiben a Bíróság helyt ad a Bizottság által a Törvényszék ítélete ellen benyújtott fellebbezésnek, a Bíróság alapokmánya 61. cikkének első bekezdése alapján jogosult volt arra, hogy saját maga jogerősen eldöntse a jogvitát, vagy határozathozatalra visszautalja az ügyet a Törvényszékhez, ami mindkét esetben azt jelenti, hogy az uniós bíróságoknak meg kell vizsgálniuk az első fokon előterjesztett, az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének megsértésére alapított jogalapokat. A jelen ügyben, mivel a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét, az ügyet pedig visszautalta a Törvényszékhez, e jogalapok vizsgálata így folyamatban van a Törvényszék előtt.

133 Ezzel szemben e fellebbezés elutasítása esetén a Bizottság köteles lett volna újrakezdeni az EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikknek a választottbírósági ítéletben megállapított kártérítésre történő alkalmazására vonatkozó eljárást, ezzel összefüggésben pedig újból kellett volna értékelnie azt a kérdést, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése, ennélfogva pedig az ICSID-egyezmény milyen hatással van erre az eljárásra, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy utóbb az EUMSZ 263. cikk alapján keresetet terjesszenek az uniós bíróság elé.

134 Ebből tehát az következik, hogy bármi is lett volna a Bizottság által a Törvényszék ítéletével szemben benyújtott fellebbezés kimenetele, a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) szóban forgó ítéletének meghozatalakor nem lehetett úgy tekinteni, hogy csekély volt annak valószínűsége, hogy valamely uniós bíróság megvizsgálja azt a kérdést, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdését alkalmazni kell-e a választottbírósági ítéletnek az ICSID-egyezmény értelmében történő végrehajtására.

135 Következésképpen helyt kell adni az első, a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének megsértésére alapított kifogásnak.

A harmadik, a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 267. cikk első és harmadik bekezdésének megsértésére alapított kifogásról

A felperes érvei

136 A Bizottság azt kifogásolja az Egyesült Királysággal szemben, hogy megsértette a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 267. cikk első és harmadik bekezdését, mivel a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) anélkül hozta meg a szóban forgó ítéletet, hogy ezt megelőzően előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesztett volna a Bíróság elé egyrészt a felfüggesztő rendelkezés és az eljárást megindító határozat érvényességére, másrészt pedig az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének értelmezésére vonatkozóan, amely nem tekinthető sem „acte clairnek”, sem pedig „acte éclairének”.

137 Ami először is az érvényesség vizsgálatára irányuló előzetes döntéshozatal iránti kérelem hiányát illeti, a Bizottság azzal érvel, hogy a szóban forgó ítélet azzal a hatással járt, hogy mind a felfüggesztő rendelkezést, mind pedig az eljárást megindító határozatot hatástalanná tette. A Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) ugyanis azáltal, hogy nem volt hajlandó érvényre juttatni e határozatokat, amelyek az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének utolsó mondata értelmében megkövetelték a szóban forgó támogatás folyósításának felfüggesztését, úgy járt el, mintha e határozatok érvénytelenek lennének. Márpedig kizárólag a Bíróság rendelkezik hatáskörrel az uniós jogi aktusok érvénytelenítésére.

138 Másodszor, ami az értelmezésre irányuló előzetes döntéshozatal iránti kérelem hiányát illeti, a Bizottság azt állítja, hogy két olyan kérdést terjesztettek a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) mint végső fokon eljáró nemzeti bíróság elé, amelyek alapján e bíróságnak úgy kellett volna tekintenie, hogy köteles lett volna a Bírósághoz fordulni; egyrészt arról a kérdésről van szó, amely az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének értelmezésére vonatkozik az olyan többoldalú egyezményekben előírt kötelezettségekre tekintettel, amelyeknek mind a tagállamok, mind a harmadik államok szerződő felei, másrészt pedig a nemzeti bíróságok és az uniós bíróságok e rendelkezés értelmezésére vonatkozó hatáskörének kérdéséről.

A Bíróság álláspontja

139 Először is meg kell állapítani, hogy a kilépési megállapodás 86. cikke értelmében a Bíróság továbbra is joghatósággal rendelkezik arra, hogy az átmeneti időszak vége előtt az Egyesült Királyság bíróságai által hozzá benyújtott kérelemre előzetes döntést hozzon. Márpedig, mint az a jelen ítélet 51. pontjában már megállapításra került, a szóban forgó ítéletet ezen időszak folyamán hozták.

140 Emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése szerint, ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel értelmezési kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség – ami a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) esetében így van –, e bíróság köteles a Bírósághoz fordulni.

141 Ugyanakkor a Bíróság által az EUMSZ 267. cikk alapján adott értelmezés kötelező jellege okafogyottá teheti az e rendelkezés harmadik bekezdésében előírt kötelezettséget, és így kiüresítheti annak tartalmát, különösen akkor, ha a felmerült kérdés lényegében megegyezik egy hasonló esetben – vagy *a fortiori* ugyanazon nemzeti ügyben – már előzetes döntés tárgyát képező kérdéssel, vagy akkor, ha az érintett jogkérdést a Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata tisztázza, és ez attól függetlenül fennáll, hogy az ítélkezési gyakorlat alapjául milyen eljárások szolgáltak, még akkor is, ha a jogvita kérdései nem mutatnak teljes mértékű hasonlóságot (2021. október 6-i Consorzio Italian Management és Catania Multiservizi ítélet, C-561/19, EU:C:2021:799, 36. pont).

142 Ezenkívül a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az a nemzeti bíróság, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, eltekinthet attól, hogy az uniós jog értelmezésére vonatkozó kérdést terjesszen a Bíróság elé, és e kérdésről a saját felelősségére határozhat, amennyiben az uniós jog helyes értelmezése olyan nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár. Mielőtt megállapítaná az ilyen helyzet fennállását, a végső fokon eljáró nemzeti bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy ugyanez a nyilvánvalóság a tagállamok többi végső fokon eljáró bíróságára és a Bíróságra is vonatkozik, figyelembe véve az uniós jog sajátos jellemzőit, az uniós jog értelmezésének sajátos nehézségeit és az ítélkezési gyakorlat Unión belüli eltéréseinek kockázatát (lásd ebben az értelemben: 2021. október 6-i Consorzio Italian Management és Catania Multiservizi ítélet, C-561/19, EU:C:2021:799, 39–41. pont).

143 Különösen, a Bíróság e tekintetben hangsúlyozta, hogy ha a végső fokon eljáró nemzeti bíróságnak tudomására jut, hogy a szóban forgó jogvitára alkalmazandó uniós jogi rendelkezés értelmezésére vonatkozóan ugyanazon tagállam bíróságai vagy különböző tagállamok bíróságai körében az ítélkezési gyakorlatban eltérő irányvonalak léteznek, e bíróságnak különösen figyelmesen kell elvégeznie a szóban forgó uniós jogi rendelkezés helyes értelmezését érintő észszerű kétség esetleges hiányára vonatkozó értékelését, többek között figyelembe véve az előzetes döntéshozatali eljárás célját, amely az uniós jog értelmezése egységességének biztosítása (2021. október 6-i Consorzio Italian Management és Catania Multiservizi ítélet, C-561/19, EU:C:2021:799, 39–41. pont).

144 Márpedig a jelen ügyben először is meg kell állapítani, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatában még nem merült fel az a kérdés, hogy ha valamely tagállam végrehajt egy olyan választottbírósági ítéletet, amelyet egy másik tagállammal szemben az ICSID-egyezmény rendelkezései alapján hoztak, amely egyezményt az abban részes tagállamok többsége az Unióhoz való csatlakozását megelőzően kötötte meg, vagyis az ő vonatkozásukban az EUMSZ 351. cikk első bekezdése

értelmében vett korábbi nemzetközi egyezménynek minősül, az vajon magában foglalja-e, hogy e tagállamokat „kötelezettségek” terhelik az ezen egyezményt megkötő harmadik államokkal szemben, így ez utóbbiak abból olyan kapcsolódó „jogokat” szereznek, amelyeket ugyanezen rendelkezés értelmében a Szerződések rendelkezései „érintenek”.

145 Jóllehet ugyanis – mint az kitűnik a jelen ítélet 58–65. pontjából – a Bíróságnak már volt alkalma pontosítani az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének hatályát, ez nem változtat azon, hogy az a kérdés, hogy az ICSID-egyezmény által létrehozott rendszer keretében valamely választottbírósági ítélet ezen egyezményben részes szerződő állam általi végrehajtását vajon nem csupán az érintett jogvitában közvetlenül részt vevő szerződő államok követelhetik-e meg, hanem az említett egyezményben részes összes többi szerződő állam is, bizonyosan olyan összetett kérdés, amellyel a Bíróság még nem foglalkozott, amikor a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) meghozta a szóban forgó ítélet szerinti határozatát.

146 Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdésében szereplő, „a Szerződések rendelkezései […] érintik” kifejezés tartalmát a Bíróság még nem pontosította.

147 Márpedig, mint az a jelen ítélet 78. és 79. pontjában megállapításra került, az EUMSZ 351. cikk első bekezdése, amennyiben lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy eltekintsenek az uniós jog alkalmazásától, ennélfogva pedig eltérjenek az uniós jog elsőbbségének elvétől, amely e jog egyik alapvető jellemzője, jelentős hatást gyakorolhat az uniós jogrendre azáltal, hogy hátrányosan érinti az uniós jog tényleges érvényesülését.

148 Másodszor, emlékeztetni kell arra, hogy – mint az kitűnik a jelen ítélet 21. és 101. pontjából – az eljárást megindító határozatban és a végleges határozatban a Bizottság az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének olyan értelmezését alakította ki, amely ellentétes a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) által a szóban forgó ítéletben elfogadott értelmezéssel.

149 A Bizottság által kialakított értelmezést egyébiránt a befektetők a Törvényszékhez benyújtott, a végleges határozat megsemmisítése iránti keresetük alátámasztása érdekében megkérdőjelezik, a Törvényszék ítélete ugyanakkor e határozatot nem azzal az indokkal semmisítette meg, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése kizárta az uniós jog alkalmazását, hanem azzal az indokkal, hogy az említett határozat sértette az EUMSZ 108. cikket. Figyelemmel az ezen ítélettel szemben a Bírósághoz benyújtott fellebbezésre, az a kérdés, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése milyen hatással van a választottbírósági ítélet végrehajtására, továbbra is vizsgálat tárgyát képezi az uniós bíróságok előtt.

150 Harmadszor, meg kell jegyezni, hogy – mint azt a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) is kiemelte a szóban forgó ítélet 29., 32., 91. és 94. pontjában – mind a High Court of England and Wales (felsőbíróság [Anglia és Wales]), mind pedig a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság), amelyekhez a befektetők korábban fordultak, a jelen ügyben azzal az indokkal tagadta meg az EUMSZ 351. cikk első bekezdése alkalmazásának kérdéséről való határozathozatalt, hogy e kérdés az uniós bíróságok előtt folyamatban volt, és így fennállt az egymásnak ellentmondó határozatok kockázata.

151 Negyedszer, meg kell állapítani, hogy a Nacka tingsrätt (nackai körzeti bíróság, Svédország) a 2019. január 23-i ítéletében, amelyre a Bizottság a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) előtti eljárás keretében benyújtott írásbeli észrevételeiben hivatkozott, úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdése nem alkalmazandó a

választottbírósági ítélet végrehajtására, következésképpen pedig megtagadta ezen ítélet svédországi végrehajtását azzal az indokkal, hogy mint ahogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének megsértése nélkül nem hajthatna végre egy olyan nemzeti bírósági határozatot, amely a befektetőknek kártérítést ítél meg, ugyanígy nem hajthatja végre a befektetőknek ilyen kártérítést megítélő választottbírósági ítéletet sem.

152 Ráadásul a választottbírósági ítélet végrehajtásának kérdése, mint az kitűnik a 2022. szeptember 21-i Romatsa és társai végzésből (C-333/19, EU:C:2022:749), a belga bíróságok előtt folyamatban volt akkor, amikor a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) határozatot hozott, amit a Bizottság is hangsúlyozott az e bíróság elé terjesztett írásbeli észrevételeiben.

153 A fentiekből tehát az következik, hogy a jelen ügyben elegendő olyan körülmény állt fenn, amelyek kételyeket ébreszthettek az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének értelmezésével kapcsolatban, és amelyek alapján – figyelembe véve e rendelkezésnek az uniós jog egyik alapvető jellemzőjére gyakorolt hatását és az Unión belüli egymásnak ellentmondó határozatok kockázatát – a Supreme Court of the United Kingdomnak (az Egyesült Királyság legfelsőbb bíróságának) úgy kellett volna tekintenie, hogy az említett rendelkezés értelmezése nem annyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár.

154 E körülmények között, anélkül hogy határozni kellene a Bizottság által a jelen kifogás alátámasztása érdekében felhozott többi érv megalapozottságáról, meg kell állapítani, hogy olyan nemzeti bíróságként, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) feladata lett volna az EUMSZ 267. cikk alapján kérdést intézni a Bírósághoz az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének értelmezésével kapcsolatban annak érdekében, hogy elkerülje az uniós jog azon téves értelmezésének kockázatát, amelyre – mint az a jelen ítélet 71–84. pontjából kitűnik – a szóban forgó ítéletben ténylegesen jutott (lásd analógia útján: 2018. október 4-i Bizottság kontra Franciaország [Forrásadó] ítélet, C-416/17, EU:C:2018:811, 113. pont).

155 Következésképpen önmagában ezen indok alapján helyt kell adni a harmadik, a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 267. cikk első és harmadik bekezdésének megsértésére alapított kifogásnak.

A negyedik, a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésére alapított kifogásról

A felperes érvei

156 A Bizottság azt kifogásolja, hogy a szóban forgó ítélet megsértette a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 108. cikk (3) bekezdését, amikor elrendelte, hogy Románia sértse meg az uniós jog alapján fennálló, a felfüggesztő rendelkezésből és az eljárást megindító határozatból eredő kötelezettségeit.

157 Azáltal ugyanis, hogy megszüntetik a választottbírósági ítélet végrehajtásának azon felfüggesztését, amelyet az Egyesült Királyságnak a szóban forgó ügyben határozatot hozó alsóbb fokú bíróságai rendeltek el, ez az ítélet végrehajthatóvá válik. A Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) határozatának tehát az volt a joghatása, hogy lehetővé tette az említett ítéletben megállapított kártérítések kifizetését. E joghatás közvetlen

ellentmondásban áll az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében előírt azon felfüggesztési kötelezettséggel, amelyről a felfüggesztő rendelkezés és az eljárást megindító határozat rendelkezett.

158 A Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) figyelmen kívül hagyta a Bíróságnak a 2007. július 18-i Lucchini ítéletből (C-119/05, EU:C:2007:434, 62. és 63. pont) eredő azon ítélkezési gyakorlatát is, amely szerint a nem megfelelően engedélyezett állami támogatás nyújtásának tilalmára hivatkozni lehet annak érdekében, hogy megakadályozzák a nemzeti bíróságok e tilalmat sértő jogerős ítéleteinek végrehajtását.

A Bíróság álláspontja

159 A Bíróságnak a jelen ítélet 95. és 97. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlata szerint, mivel az állami támogatásokra vonatkozó uniós jogi szabályok alkalmazása az egyfelől a nemzeti bíróságok, másfelől pedig a Bizottság és az uniós bíróság közötti lojális együttműködés kötelezettségén alapul, e bíróságoknak tartózkodniuk kell attól, hogy olyan határozatokat hozzanak, amely ellentétes a Bizottság állami támogatások tárgyában hozott határozatával, még akkor is, ha e határozat ideiglenes jellegű.

160 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamok kötelesek egyfelől bejelenteni a Bizottságnak minden olyan intézkedést, amely az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatás bevezetésére vagy módosítására irányul, másfelől pedig az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének utolsó mondata értelmében nem hajthatják végre ezt az intézkedést mindaddig, amíg a Bizottság végleges határozatot nem hoz az említett intézkedéssel kapcsolatban (2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 56. pont).

161 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint jogellenes az a támogatási intézkedés, amelyet az e rendelkezésből eredő kötelezettségek megsértésével hajtanak végre (2015. március 19-i OTP Bank ítélet, C-672/13, EU:C:2015:185, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

162 A Bíróság e tekintetben kimondta, hogy a tervezett támogatások végrehajtásának az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének utolsó mondatában foglalt tilalma közvetlen hatállyal bír, és hogy az e rendelkezésben rögzített végrehajtási tilalom azonnal alkalmazandó valamennyi olyan támogatásra, amelyet bejelentés nélkül hajtanak végre (2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 88. pont).

163 Következésképpen, mint az kitűnik a jelen ítélet 96. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatból, a nemzeti bíróságok feladata, hogy nemzeti joguknak megfelelően megállapítsák az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértéséből eredő következményeket, mind a támogatási intézkedések végrehajtásáról szóló jogi aktusok érvényességét, mind az e rendelkezés megsértésével nyújtott pénzügyi támogatások visszatéríttetését illetően (2015. március 19-i OTP Bank ítélet, C-672/13, EU:C:2015:185, 69. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

164 A nemzeti bíróságok tehát hatáskörrel rendelkeznek arra, hogy előírják a jogellenes támogatásnak a kedvezményezettekkel történő visszatérítttetését (lásd ebben az értelemben: 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 89. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

165 Egyébiránt abban az esetben, ha jogellenes támogatás kifizetése iránti kérelemmel fordulnak hozzájuk, a nemzeti bíróságoknak főszabály szerint el kell utasítaniuk e kérelmet (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 121. pont).

166 A jelen ügyben emlékeztetni kell arra, hogy a végleges határozatban a Bizottság megállapította, hogy a neki be nem jelentett választottbírósági ítéletben megítélt kártérítés kifizetése jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül. Jóllehet e határozatot kétségkívül megsemmisítette a Törvényszék ítélete, ez nem változtat azon, hogy az ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezés elbírálása folyamatban volt a Bíróság előtt akkor, amikor a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) meghozta a szóban forgó ítéletet.

167 Ezenkívül, mint az a jelen ítélet 110–113. pontjában már megállapításra került, a Törvényszék ítélete nem érintette a felfüggesztő rendelkezés és az eljárást megindító határozat jogszerűségét, amelyekben a Bizottság szintén megállapította, hogy a választottbírósági ítéletben megítélt kártérítés kifizetése jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül, és arra kötelezte Romániát, hogy a Bizottság végleges határozatának meghozatala előtt ne hajtsa végre ezt az ítéletet.

168 Márpedig meg kell állapítani, hogy a szóban forgó ítélet a választottbírósági ítélet végrehajtásának elrendelésével megköveteli, hogy Románia az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének utolsó mondatában foglalt kötelezettség megsértésével fizesse meg az e választottbírósági ítéletben megítélt kártérítést.

169 Ebből következik, hogy Románia az említett ítélet végrehajtását illetően így egymásnak ellentmondó határozatokkal szembesül. Ennélfogva a szóban forgó ítélet korántsem biztosítja a jelen ítélet 163–165. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően e rendelkezés tiszteletben tartását, hanem figyelmen kívül hagyja az említett rendelkezést azáltal, hogy egy másik tagállamot e rendelkezés megsértésére kötelez.

170 E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének utolsó mondata „az érintett tagállamot”, vagyis főszabály szerint a támogatást folyósító tagállamot – a jelen esetben Romániát – terhelő kötelezettséget ír elő.

171 Mint azt ugyanis a Bizottság is helyesen állítja, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt lojális együttműködési kötelezettség, amely az állami támogatásokra vonatkozó uniós jogszabályok alkalmazásának alapjául szolgál, megkövetelte az Egyesült Királysággal, különösen pedig annak nemzeti bíróságaival szemben annak elősegítését, hogy Románia tartsa tiszteletben az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, különben e rendelkezést megfosztanák hatékony érvényesülésétől (lásd ebben az értelemben: 1988. szeptember 27-i Matteucci ítélet, C-235/87, EU:C:1988:460, 19. pont).

172 Ezt a következtetést az sem cáfolhatja meg, hogy a választottbírósági ítélet jogerőssé vált. Az állami támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelésére vonatkozó kizárólagos bizottsági hatáskör szabálya ugyanis az uniós jog elsőbbsége elvének következtében kötelező a belső jogrendben. Márpedig az uniós joggal ellentétes az, ha a jogerő elvének alkalmazása akadályát képezi annak, hogy a nemzeti bíróságok alkalmazhassák az EUMSZ 108. cikk

(3) bekezdésének megsértéséből az összes következményt (lásd ebben az értelemben: 2007. július 18-i Lucchini ítélet, C-119/05, EU:C:2007:434, 62. és 63. pont; 2020. március 4-i Buonotourist kontra Bizottság ítélet, C-586/18 P, EU:C:2020:152, 94. és 95. pont).

173 Ami az EUMSZ 351. cikk első bekezdését illeti, az nem képezheti akadályát az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése alkalmazásának sem, mivel – mint az kitűnik a jelen ítélet 71–84. pontjából – e 351. cikk első bekezdése nem volt alkalmazható a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) előtt folyamatban lévő jogvitára, vagyis az állami támogatásokra vonatkozó uniós jogi szabályokat ez utóbbi rendelkezés alapján nem lehetett figyelmen kívül hagyni.

174 Következésképpen helyt kell adni a negyedik, a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésére alapított kifogásnak.

175 Az eddigi megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy az Egyesült Királyság a szóban forgó ítélettel nem teljesítette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből, továbbá az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdéséből, az EUMSZ 267. cikk első és harmadik bekezdéséből, valamint az EUMSZ 351. cikk első bekezdéséből eredő kötelezettségeit, együtt értelmezve e rendelkezéseket a kilépési megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével.

A költségekről

176 A Bíróság eljárási szabályzata 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az Egyesült Királyságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) Micula kontra Románia ügyben 2020. február 19-én hozott ítéletével nem teljesítette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből, továbbá az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdéséből, az EUMSZ 267. cikk első és harmadik bekezdéséből, valamint az EUMSZ 351. cikk első bekezdéséből eredő kötelezettségeit, együtt értelmezve e rendelkezéseket a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló, 2019. október 17-én elfogadott megállapodás 127. cikkének (1) bekezdésével.**

2) **A Bíróság Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságát kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások